

Prof. Dr. Ali YARDIM. Mesnevî Hadîsleri (Tespît ve Tahrîc), İstanbul: Damla Yayınevi, 2008, XX+347 s, ISBN: 978-605383009-2.

Mehmet ALTUNMERAL*

*Peygamberimiz'in Şemâilî*¹ adlı eseri ile tanıdığım kıymetli Ali Yardım Hoca hakkında bilgiler vererek yazımıza başlayalım. “Prof. Dr. Ali Yardım, zora tâlip olmayı prensip edinmiş, çalışmalarında hep ortaya orijinal eserler koymak gayreti içinde olan bir ilim adamı tipi idi. Bu bakımdan da çalışmalarını her zaman “yeni bir şeyler söylemek ve yapmak” adına yürütürdü. İlk yetişme çağlarından beri kendisini besleyen ve şekillendiren eserler Türk İslam kültürünün klasik kaynaklarıdır. Bu mânâda gerek muhaddislik cephesinde gerek kültür adamlığı cephesinde hep birinci el klasik kaynaklara dayanma ve bunları maharetle kullanma titizliği ve disiplini müşahede edilir. Günümüz hadisçileri arasında “Kültür Hadisçiliği” konusundaki çalışmalarıyla çığır açmıştır. Hâmili olduğu birikim ve tecrübe ile günümüz hadisçiliğinin sadece masa başında yapılamayacağını, buna mukabil hadis bereketinin vatan coğrafyasının her karışına saçılmış bulunduğunu bizzat göstermiştir. Buhârî'nin kendi döneminde yaptığı meşakkatli hadis yolculuklarının bir benzerini günümüzde icra etmiş ve “mimârî eser kitâbelerinde hadis aramak” maksadıyla iki vilâyet dışında ülkemizdeki her yere gitmeye muvaffak olmuştur (Hadis

* Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Öğrencisi.

¹ Prof. Dr. Ali Yardım, *Peygamberimiz'in Şemâilî*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2005.

Kıvılcımları bu sürecin sonunda ortaya çıkan eserdir). Diğer taraftan hadis arayışlarını yazma eser kütüphanelerinde sürdürmüş, binlerce yazmayı tedkîk etmiş ve tesbât ettiği yazma hadis kitapları üzerine doktora tezleri yöneterek de ayrı bir çığır açmıştır.”²

Mesnevî Hadisleri, merhûm Prof. Dr. Ali Yardım’ın Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü hocalığı yıllarında (1967-1970) Prof. Dr. M. Tayyip Okıç nezâretinde liyâkat tezi olarak hazırladığı ve 1984 yılında doktora tezi haline getirdiği eseridir.

Mesnevî’nin hadislerini esas alan bu çalışma, Ali Yardım’ın tamamlamak niyetinde olduğu fakat ömrünün vefa etmediği, *Mesnevî*’nin yanı sıra *Fîh-i Mâfih*, *Dîvân-ı Kebîr* ve *Mecâlis-i Seb’a* ile Sultan Veled’in *Maârifini* içine alan “Mevlânâ’da Hadis Kültürü” projesinin ilk ayağını oluşturmaktadır.

Kitap, eseri neşre hazırlayan ve aynı zaman Ali Yardım’ın oğlu olan Dr. Mustafa Sinan Yardım’ın “Eser Üzerine” başlıklı yazısıyla başlar. Mehmet S. Hatipoğlu’nun Takriz’i, merhum Prof. Dr. Tayyip Okıç’ın bu çalışmanın tamamlanmasına müteakip yazmış olduğu takdim yazısı ve Ali Yardım’ın Ön-söz’ü ile kitabın asıl bölümüne geçilir.

“Giriş” kısmında ilk olarak “Mevlânâ ve Mesnevîsi” başlığı karşımıza çıkar ve burada Hz. Mevlânâ’nın hayatı ve Mesnevî hakkında alt başlıklar halinde bilgi verilir. Daha sonra “Hadislerin Tahrîci” başlığı altında hadisleri nakletme geleneğinden tahrîcin doğuşuna kadar geçen evre anlatılır, geçmişten günümüze kadar yapılmış olan tahrîc çalışmalarının kısa bir tasnifi yapılır. “Kaynak ve Araştırmalara Bir Bakış” başlığı altında önce kaynakların önemine değinilir, ardından çalışmada kaynak seçimi ve kullanımı hakkında izlenen yol anlatılır. Ve son olarak da *Mesnevî* üzerinde yapılmış çalışmalara kısaca değinilir.

Birinci bölüm “Mesnevî Hadisleri” başlığını taşır. Ciltler şeklinde bölünmüş olan bu kısımda *Mesnevî*’deki hadislerin tahrîci yapılır. Tahrîc yapılırken uygulanan metod şu şekildedir: Önce *Mesnevî*’de hadisin geçtiği beyit Arap harfleri ile yazılır. Ardından o beyitin Türkçe manası verilir. Hemen altında parantez içerisinde önce beyitin geçtiği cilt ve beyit numarası ile *Ankaravî Şerhi*’ndeki cilt ve sayfa numarasına gösterilir. Bunlardan sonra “Metin” alt başlığı altında hadisin senedi ile beraber Arap harfli orijinal metni ve Türkçe manası verilir. Hemen altında “Kaynaklar” alt başlığı altında verilen hadis metninin kaynağı veya kaynakları verilir. Ayrıca dipnotlarda bu kaynakların künyeleri gösterilir. Son olarak da “Hüküm” başlığı altında kullanılan hadisin

² Prof. Dr. Ali Yardım, *Mesnevî Hadisleri (Tesbât ve Tabric)*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2008, s.VIII.

sıhhat derecesinin tespiti yapılır. Bu metot 158 hadise uygulanır. Őimdi buna örnek olması için kitapta yapılmış ilk tahrîci Arapça kısımlarını yazmadan örnek olarak verelim.

“Peygamber demiőtir ki: “Her kim sırrını saklarsa çabucak murâdına erişir.”
(*Mesnevî, C.I, B.176; Ank. I786*)

A. Metin

..Mu’âz b. Cebel’den. Peygamber Efendimizi: “İbtiyaçlarınızı, sırlarınızı saklamak sûretiyle başarıya ulaőtırınız. Zira her nîmet sâhibi kâskanılmaya mabkûmdur” buyurmuşlardır.

B. Kaynaklar

Yukarıdaki metin Taberânî’nindir. Ayrıca Ebû Nu’aym, Kuzâ’î, Beyhakî, Deylemî de rivâyet etmişlerdir. Kaynaklarda, metinler arasında, manaya te’sir etmeyen küçük lâfız farklılıkları göze çarpmaktadır.

C. Hüküm

İrâkî ve Suyûtî “zâif” bir senedle rivâyet edildiğini söyler. Zehebî, Sa’îd b. Sellâm’ın (dördüncü râvî) münker hadîslerden birisi arasında kaydeder. Daba sert bir hadîs tenkidçisi olan İbn’ül-Cevzî (ö: 597/1201) ise “mevzû” hadîsler meyânında gösterir.”³

İkinci bölümde; bir önceki bölümle tahrîci yapılan 158 hadîsin muhtevâ, kaynaklar ve sıhhat dereceleri bakımından değerlendirmesi yapılır. Ardında Sonuç ve Bibliyografya’ya yer verilir. Eserde 4 ayrı ek vardır. İlk ekte Ali Yardım’ın *Kubbealtı Akademi Mecmuası*’nda (1979) yayımlanan ve “*Mesnevî Hadîsleri*” konusunda kamuoyunu ilk defa bilgilendirdiği makaleye yer verilir. İkinci ekte açıklamalara, üçüncü ekte *Câmi’ul-Âyât*’ın yazma nüshalarına ve dördüncü ekte *Mesnevî* hadîslerinin indeksine yer verilir. Ardından “*Mesnevî Hadîslerinde Benzer Beyitler İndeksi*” ve kitabın genelini kapsayan “İndeks”le kitap tamamlanır.

³ Prof. Dr. Ali Yardım, *a.g.e.*, s. 31-32.